

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Johan Skytte poliitikauuringute instituut

Karin Raudla

VENEMAA HUVIDE MUUTUS SÜÜRIA KRIISI VÄLTEL

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Viacheslav Morozov, Phd

Tartu 2018

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

/töö autori allkiri/

Kaitsmine toimub ...../kuupäev/ kell
...../kellaaeg/

...../aadress/ auditooriumis ...../number/.

Retsensent: ..... /nimi/ (...../teaduskraad/),

..... /amet/

Lühikokkuvõte

Käesolev sajand on olnud märkimisväärselt konfliktide rohke rahvusvahelistes suhetes, kus üheks pooleks on Venemaa Föderatsioon.. Bakalaureusetöö uuris Venemaa huvide muutumist Süüria kodusõjas. Töö ülesandeks oli uurida, kuidas on tema huvid muutunud Süüria kodusõja ajal. Süüria kriisi teema on aktuaalne, sest see on rahvusvahelistes suhetes ja meedias palju kajastust saanud. Ajavahemikuks on lõputöös valitud 2015.aasta kuni 2018.aasta aprillikuu.

Bakalaureusetöös kasutati kriitilist diskursusanalüüsi. Kasutatud kirjanduseks olid teadusartiklid, Venemaa massimeedia artiklid, mõttekoja arvamused artiklid ning Venemaa ametlikud väljaütlemised. Analüüsist selgus, et Venemaa osalemise huvid Süüria kodusõjas ei ole aja jooksul muutunud ning peamiseks eesmärgideks on tal nii majanduslikud, poliitilised kui ka usulised aspektid.

Sisukord

Sissejuhatus	5
1. Teoreetiline raamistik.....	7
1.1 Ülevaade Venemaa vastandumisest lääneriikidele 21.sajandil	7
1.2 Venemaa suhted Süüriaga enne kriisi	9
1.3 Massimeedia mõju.....	10
1.4 Kriitiline diskursusanalüüs	12
1.5 Kirjanduse ülevaade	13
2. Artiklite analüüs	15
2.1 Süüria kriis 2015.aastal	16
2.1.1 Venemaa massimeedia artiklite ülevaade	16
2.1.2 Venemaa mõttekoja artiklite ülevaade.....	17
2.1.3 Teaduslik kirjanduse ülevaade.....	18
2.1.4 Järeldus Venemaa huvide kohta 2015.aasta kohta.....	20
2.2 Süüria kriis 2018.aastal	20
2.2.1 Venemaa massimeedia artiklite ülevaade	20
2.2.2 Venemaa mõttekoja artiklite ülevaade.....	21
2.2.3 Teadusliku kirjanduse ülevaade.....	23
2.2.4 Järeldus Venemaa huvide kohta 2018.aastal.....	24
Kokkuvõte	25
Summary	27
Kasutatud kirjandus	29

Sissejuhatus

21. sajandi rahvusvahelisi suhteid mõjutavad erinevad konfliktid suurriikide vahel, kus üheks osapooleks on olnud suurriigid, näiteks Ameerika Ühendriigid või Venemaa Föderatsioon. Venemaa kuvand on eelmisest sajandist hakanud muutuma ja tema tõttu on eskaleerunud erinevad rahvusvahelised pinged. Käesolevat kümnendit on seda riiki iseloomustanud erinevate vaatepunktide omamine ning vastandumine lääneriikidega erinevates konfliktikolletes, näiteks: Ukraina revolutsioon või Süüria kodusõda.

Süüria on riik, mis aastast 2013 sattus keemia rünnaku tõttu rahvusvaheliste suhete üheks peamiseks räägitud riigiks Lähis-Ida piirkonnas. Araabia riigid olid igapäevaseks teemaks meedias juba 2011. aasta esimesest poolest, siis kui algas Araabia kevad, siis nendesse konfliktidesse Venemaa aktiivselt ei sekkunud. Araabia kevade järellainetusena alanud rahvaülestõusud mõjutasid Süüriat nii palju, et president Bashshār al-Assad oli sunnitud kuulutama välja reforme, mis tekitasid hulganisti proteste ja selle tagajärjel toimus 2013.aasta augustis Süüria pealinnas Damaskuses keemiarünnak, mis šokeeris kogu maailma.

Süüria kodusõda on üllatuslikult muutunud konfliktiks, mis tõmbas endaga kaasa lääneriigid, siinhulgas nii Ameerika Ühendriigid ja Prantsusmaa. 2015.aastal liitus sellega ka Venemaa Föderatsioon. Selles sõjas on läinud käiku nii raha, kui ka ohtlikke keemia relvi, hävituslennukeid ja muid tänapäeva sõjavahendeid. Lisaks eelpool mainitud faktoritele on Süüriasse saabunud üha enam välismaa vabatahtlikke võitlejaid ja palgasõdureid ning kriis on muutunud veelgi enam rahvusvahelisemaks konfliktiks. 2018 aastaks sõda ei ole lõppenud, kuid Venemaa sõnul on Islamiriik Süürias võidetud ja jätkub olukorra stabiliseerimine nii poliitilisel kui ka igapäeva elu tasandil. Töö uurib kahte perioodi: esiteks, kui Venemaa otsustas Süüria kriisis aktiivselt osaleda ja teiseks 2017.aasta lõppu kuni 2018.aasta esimest poolt.

Antud bakalaureusetöö eesmärgiks on uurida, kuidas on muutunud kahe ajalise perioodi vaated Venemaa kui riigi huvi ja arvamus Süüria kriisist. Lõputöös analüüsitakse Venemaa põhjuseid Süüria kriisis osalemiseks ning millised huvid on temal selles kriisis. Töös otsitakse vastust nii sel ajal, kui Venemaa astus sõtta 30.septembril 2015.aastal kui ka kaks ja pool aastat hiljem. Kahe valitud perioodi võrdlus võimaldab analüüsida Venemaa huvide arenemist.

Valitud teema on aktuaalne ning viimased aastad on Süüria kriis olnud kõrge tähelepanu all. Süüria kodusõda on mõjutanud rahvusvahelisi suhteid ja tekitanud paljudes riikides vastandumisi ning poolte valimisi, samuti ka riigisisest. Venemaa massimeedia ja ametlike väljaannete puhul võib leida erinevusi ning sellest tulenevalt võib vaadelda riigi ametlikke väljaütlemisi. Samuti lõputöös vaadeldakse, millised on erinevused ametlike Venemaa poolt avaldatud seisukohtade, mõttekoja, massimeedia ja lääneriikide teadusartiklite analüüsi vahel, ning miks Venemaa osaleb Süüria kriisis. Arvestades seda, võib eeldada, et Venemaa valitsuse väljaütlemised on olulised ja märkimisväärsed, sest nende otsused võivad mõjutada kodusõda edasist kulgu.

Töö uurimismeetod on kvalitatiivne teemakohase teadusliku kirjanduse, massimeedia analüüs. Akadeemilisteks allikateks on teaduslikud artiklid, mis enamasti pärinevad andmebaasidest, mitteakadeemilised aga on saadaval interneti keskkonnas. Akadeemilised artiklid on valitud EBSCO andmebaasist ja mitteakadeemilised artiklid pärinevad Venemaa sõltumatust mõttekojast „Russian International Affairs Council“ ning e-meediaväljaannetest: Ria Novosti ja Lenta.ru. Kõik selekteeritud artiklid hõlmavad Venemaad ja tema suhtumist Süüria kriisi. Töö meetod on tekkepõhjuste ja Süüria sõja erinevate ilmingute kriitiline diskursusanalüüs, mis põhineb artiklitel ja varasemalt tehtud uuringutel. Seejärel hindab töö autor huvide vastastikmõjusid.

Bakalaureusetöö on jaotatud kaheks peatükiks, millest esimene annab teoreetilise ülevaate, tutvustab analüüsi eesmärki ning metodoloogiat, teine osa analüüsib Vene-Süüria suhteid diskursuses. Lõputöö teine osa on jaotatud kahe alapeatüki vahel, millest esimene analüüsib Venemaa ja Süüria suhet 2015.aastal, teine alapeatükk analüüsib Vene Süüria suhet 2017-2018.aastal.

1. Teoreetiline raamistik

1.1 Ülevaade Venemaa vastandumisest lääneriikidele

21.sajandil

Rahvusvahelised suhted Venemaa ja läänemaailma vahel on Teise maailmasõja ajast olnud keerulised. Richard Sakwa artiklis „‘New Cold War’ or twenty years’ crisis? Russia and International politics“ on kirjutatud, et kui 1985.aastal alustas Mihhail Gorbatšov perestroikaga, siis sellest ajast peale on Venemaa tegelenud moderniseerimisprotsessidega. Selle ümberkujundamise olulisemaks osaks on olnud uute suhete loomine läänega, kuid 33 aasta jooksul integratsiooni ja geopoliitilise rolli kindlustamise maailmamaastaabis ei ole rahuldavat tasakaalu leidnud (Sakwa, 2008, 241-267). Kui alguses püüdis lääs Venemaa muutustesse mitte sekkuda ja vaatas seda uuendamisprotsessi pealt ning kajastas seda meedias läänelikul viisil, siis Venemaa silmis lääne poliitika kahjustas teda. Mõlemad pooled ei leidnud aga ühtset seisukohta, näiteks kui palju austust vajab Venemaa ning ei mõistnud nad üksteise tegevust. USA endine kaitseminister on tunnistanud, et ei võtnud 1990ndatel Venemaa huvisid tõsiselt (Forsberg, 2014, 323-324). Samuti tundis Venemaa, et tema staatust kahjustatakse, kui Põhja Atlandi leppe organisatsioon (NATO) otsustas laieneda. Riigi seisukohast, peale NATO laienemise ja vanade vaenlaste näitamise, kadus tal võimalus osaleda Euroopa julgeolekustruktuuris. Tema arvates NATO rikkus kokkulepet, kus lepitati, et pärast Saksamaa ühinemist enam ei laieneta (Forsberg, 2014, 326).

Venemaa riigi valik lõputöös on väga aktuaalne, sest tänu tema mastaapidele, sõjalisele võimekusele ja tähtsale rollile maailma poliitikas, kuulub talle väga oluline koht rahvusvahelisel areenil. Venemaa välispoliitiline käitumine osutab väga suurt mõju paljudele maailmariikidele. Lisaks sellele, Venemaa kuulub paljudesse rahvusvahelistesse organisatsioonidesse (ÜRO, BRICS, Euroopa Nõukogu, SRÜ jt), kus ta omab sõnaõigust ning sellel põhjusel paneb teisi organisatsioonide liikmeid arvestama tema seisukohtadega. Venemaa

välispoliitiline tegevus ja osalemine maailma diplomaatias on samuti oluline teema nii Euroopa Liidu kui ka NATO kontekstis.

Maailma rahvusvahelisi suhteid on mõjutanud Venemaa militaarne rahvusvaheline poliitika. Märkimisväärseks võib pidada 2008.aasta augusti Vene Föderatsiooni ja Gruusia vahelist relvakonflikti. Selle põhjuseks oli toleaege Gruusia presidendi Mihheil Saakašvili eesmärk saada NATO liikmeks, mis mõjutas tugevalt Gruusia-Vene suhteid. Sama aasta aprillis toimus NATO tippkohtumine, kus Ameerika Ühendriikide president George Bush pakkus liikmeks astumise kavandi nii Gruusiale kui ka Ukrainale. Kuigi Euroopa Liidu riigid hoiatasid, et Venemaad ei tasu provotseerida, siis NATO teatas, et Gruusia ja Ukraina saavad liitunuks ning lubas, et 2008.aasta lõpuks vaatavad plaani üle. Selle peale Venemaa president Vladimir Putin ütles, et NATO laienemine Venemaa piiridesse võetakse otsese ohuna nende riigi julgeolekule (Tagliavini, 2008, 10).

2008.aasta augustis toimus Lõuna-Osseetias relvakonflikt Venemaa ja Gruusia vahel, mis kestis viis päeva. Pärast seda viidi läbi kolme presidendi: Venemaa presidendi Dmitri Medvedevi, Gruusia presidendi Mihheil Saakašvili ja Prantsusmaa presidendi Nicolas Sarkozy vahel relvarahu kokkuleppe läbirääkimised ning 16. augustil kirjutati rahulepingule alla, mis nägi ette Venemaa ja Gruusia relvajõudude arvu vähendamist piirkonnas ning sõjaeelse kaitsevägede olukorra taastamise (Tagliavini, 2008, 11).

21.sajandi teine suurem konflikt Venemaa ja lääneriikide vahel algas Ukrainas. Kui Ukraina valitsus loobus assotsiatsioonileppes Viktor Janukovitši palvel 21.novembril 2013.aastal. Ukrainlased kogunesid meeleavalduseks Kiievi keskväljakule, et näidata vastumeelsust valitsuse otsusele (Oliphan, Freeman, 2013). Veebruari lõpus ja märtsi alguses hõivasid Vene väed valitsushooned Krimmi pealinnas Simferopolis ning võtsid enda valdusesse peamised lennujaamad (Aasaru, 2014). 16. märtsil toimus referendum, kus kohalikud kodanikud otsustasid Krimmi saatuse üle ning 97% referendumil osalenutest toetas Venemaaga ühinemist. Selle tulemusena kuulutati poolsaar sõltumatuks ja suveräänseks riigiks (CSIS, 2014). 25. mail 2014. aastal toimusid peale massilisi meeleavaldusi Ukrainas presidendivalimised, mille käigus tagandati ametist president Viktor

Janukovõtš. Uueks presidendiks sai Petro Porošenko, kes sõlmis 27. juunil Euroopa Liiduga assotsiatsioonilepingu. Samuti allkirjastasid Ukraina, Gruusia ja Moldova assotsieerumis- ja vabakaubanduslepingud Euroopa Liiduga, millele oli tugevalt vastu Venemaa (Aasaru, 2014).

1.2 Venemaa suhted Süüriaga enne kriisi

Venemaa välispoliitika vaadet võib iseloomustada kui rahvusvahelisi võimusuhteid, mis tegelikult iseloomustavad Venemaa riiklikke huve. Venemaa president Vladimir Putin püüdis Venemaaga siseneda rahvusvahelisse süsteemi omaenda tingimustega ning määratleda iseseisev hegemoonia. Ideeks oli tal luua Venemaa „uueks lääneks“, kes ei integreeru olemasolevaga vaid loob alternatiivse arvamuse lääneriikidest (Sakwa, 2008, 266).

Enne Süüria kriisi oli al-Assadi võimul Venemaa avalik toetus. Kahe riigi omavaheliste suhete algusesse tasub minna paarkümmend aastat tagasi, kui Nõukogude Liit ja Süüria said pikaajalisteks kaubanduspartneriteks. Eriti ühendas neid vene sõjatehnika müümise kokkuleppe, kuid mitte ainult kaubanduslik faktor ei mõjutanud nende suhteid. Mõjukaks teiseks faktoriks oli usk. Täpsemalt selgitades on Venemaa arvates parem omada head vana tuttavat moslemist diktaatorit, kui mõnda tundmatut. Kolmandaks põhjuseks peeti emotsionaalset faktorit, see tähendab, et Venemaal seisukoht maailmas, et ta on üks vähestest riikidest, kes aitab Süüriat ja tänu sellele vastanduvad nad läänemaailmale. Viimaseks põhjuseks peetakse majanduslikku faktorit, kus tänu looduslikele varadele ja headele riikide suhetele, on Süüria naftahindade reguleerija (Nazir, 2014, 76).

Roy Allisoni artiklis „Russia and Syria: explaining alignment with a regime in crisis“ toob välja, et Venemaa suhtluse eesmärgiks Süürias oli pakkuda diplomaatilist kaitset ja olla asendamatu jõud Lähis-Ida piirkonnas. Suurriigil oli juba 21. sajandi keskpaigas sunniitide ja salafistide radikaalsete rühmituste kartus piirkonnas, et nad võivad ohuks olla Bashshār al-Assadi ja vene valitsusele.

2013.aastast pani Euroopa Liit pani keelu tarnida Süüria vägedele relvi, mille peale Venemaa vastas, et lisaks kaitserelvastusele on tal nüüd õigus tarnida ka muud relvastust ja sellega toetab ta vanu kaubandussuhteid (Allison, 2013, 818-823).

Juba Araabia kevade ajal oli Venemaal autoriteet Lähis-Ida regioonis, mille tagas ÜRO liikmeks olemine ja veto andmise õigus; sõjakaubanduslepped; kolmandaks vastandumine läänelikule kultuurile ja religioonile, neljandaks olla keskne pool palestiina-iisraeli konfliktis ja viiendaks omada finantsilisi võimalusi, et abi korral aidata (RIAC, 2013, 36).

Venemaa sekkumisel Süüria kodusõtta on nii poliitiline, majanduslik kui ka usuline põhjus. President Vladimir Putin on kahtlev autoritaarsete režiimide kukutamise suhtes, sest see võib julgustada islamiäärmuslasi mässama vene piiri lähedal ja Venemaal (Stent, 2016, 109). Sellest tulenevalt on Venemaa motiivideks olla aktiivne ja võimukas riik Lähis-Idas ning põhjused on nii poliitilised kui ka religioossed. Pikaajaline režiimi jätkuv olemasolu Süürias on kahtlemata Venemaa huvides ja poliitiliseks põhjuseks on enda kehtestamine maailma suurvõimuna.

1.3 Massimeedia mõju

Massimeedia on üks tähtsamatest kaasaegsetest ühiskondlikke intuitsioone. See on tööriist, millega saab tuua igakülgset ja kiiret infot, ükskõik mis suunas, igale inimesele. Seda nimetatakse meedia sõjaks. Tegemist on neljanda jõuga, mis mõjutab kõiki ühiskonna valdkondi: eelkõige poliitikat, kultuuri, haridust, religiooni ja inimeste eraelu. Tänapäeva maailmas mängib meedia suurt rolli, sest kõige seas, mis eksisteerib, on oluline vaid see, mida meedia ütleb (Nazir, 2014, 1).

Daniel C. Hallini ja Paolo Mancini poolt kirjutatud raamatus „Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics on kirjas, kuidas meediat kontrollitakse ja piiratakse. Näiteks seal on öeldud, et meedia kajastus oleneb sellest, kas see kuulub riigile või erasektorile. Kui on erasektori kanal, siis sõltub meedia vaade omanikust, aga kui riigile, siis meedia räägib sellest, kuidas valitsusele on kasulik. Tuginedes sellele teooriale võetakse lõputöös peamisteks

allikateks riigipoolt finantseeritava mõttekoja. Tänu sellele saab mõista, kuidas erineb Venemaa riiklik arvamus massimeediasse toodud arvamusest (Hallin; Mancini, 2004, 30).

Denis McQuaili hinnangul on meedia mõju massimeedia tulemus. Ta rõhutab seda, et meedia mõju kasutatakse kindlate eesmärkide saavutamisel ning kavatsatud mõju efektiivsust näitab meedia mõjukus ja selle võim (McQuail, 2000, 379). Meedia mõju inimesele sõltub McQuaili sõnul erinevatest muutujatest. Alustades sellest, kui palju inimesed kindla sündmuse kohta teavad; kui oluline on see sündmus inimese jaoks ning kui palju on meedia edastanud infot sündmuse kohta: kas esimene info tuli inimesele isiklikust kokkupuutest või edastas selle meedia (McQuail, 2000, 404).

Lõputöös on aluseks võetud marksistlikku lähenemisviisi meediasse, mida iseloomustab kõige rohkem uudisteid ja aktuaalset arutelu, sest nendel on otsene ideoloogiline mõju sotsiaalse reaalsuse ja sündmuste mõistmisele. Tänu sellele sunnivad uudised peale kujuteldavat ühtsust, mis võib peegeldada ühiskonna arvamust (McQuail, 2000, 276). Bakalaureusetöös kasutatakse massimeedia artikleid, milleks on Venemaa populaarsed uudiste leheküljed: Ria Novosti ja Lenta.ru. Kuna meedia on arvatavasti raha omava klassi monopolistlik omand ja on nii riigisiselt kui rahvusvaheliselt organiseeritud selle klassi huve teenima, siis see töötab ideoloogiliselt, levitades valitseva klassi ideid ja maailmavaadet, lubamata juurdepääsu alternatiivsetele ideedele. (McQuail, 2000, 69).

Autor on bakalaureusetöös kasutanud töös ka erapooletuid teaduslikke artikleid. Erapooletus on hinnatud eelkõige sellepärast, et paljud sündmused sisaldavad konflikte, mistõttu nende kohta esineb erinevaid tõlgendusi ja hinnanguid. Teaduslike artiklite eeliseks on tasakaalustus info valikul ja allikate kasutamisel ning esituse neutraalsus. (McQuail, 2000, 289).

1.4 Kriitiline diskursusanalüüs

Lõputöös on kasutatud kriitilist diskursusanalüüsi, mida on määratlenud N. Faircloughi järgmiselt: „keel sotsiaalse tegevusena, mille määravad sotsiaalsed struktuurid“ (Kalmus, 2015). Veronika Kalmus on kirjutanud, et diskursusanalüüsi tegemisel tuleb uurijatel nii teksti seest kui ka väljast analüüsida kõik võimalikes kirjalikes, suulistes või multimodaalsetes tekstides öeldut (Kalmus, 2015).

Bakalaureusetöös on kasutatud Louise Phillips ja Marianne Jørgensen välja pakutud ühte analüüsi strateegiat: võrdlemist, kus uurimise alla võetakse rohkem kui kaks teksti ning, kus autoril on võimalik näha enesestmõistetavaid eeldusi. Kriitilise diskursusanalüüsi meetod on vaadelda ühilduvust (Kalmus 2015). Kuna lõputöö eesmärk on uurida, kuidas diskursus mõjutab ühiskonna muutusi, siis see meetod on asjakohane. Bakalaureusetöös analüüsi tehes pole eesmärgiks kategoriseerida uuritavat teksti, vaid leida seosed nende vahel, seetõttu valitud meetod sobib selleks.

Veronika Kalmus on kirjutanud, et kriitilise diskursuse analüüsi kohaselt vaadeldakse keelt sotsiaalse praktika vormina ja keskendutakse sellele, kuidas tekstides taastoodetakse ühiskondlikku ja poliitilist domineerimist. Lisaks tekstide sisu ja vormi detailsele analüüsile tõlgendatakse diskursuse sotsio-kultuurilist ja/või -poliitilist konteksti (Kalmus 2015). Selle lõputöö autori teoreetiliseks lähtekohaks on see, kuidas riigi ajakirjandus püüab meedia abil konflikti enda kasuks muuta. Samuti, kuidas võib erineda riiklikult finantseeritud mõttekoja arvamus kollasest meediast ning milline on arvamus teaduskirjandusel Venemaa suhtes.

Analüüsi tehes pole eesmärgiks niivõrd rakendada kategooriaid, vaid teha kindlaks viisid, kuidas diskursuses osalejad ise konstrueerivad ja kasutavad kategooriaid kõnes või kirjas.

1.5 Kirjanduse ülevaade

Lõputöös on kasutatud erinevaid teadusartikleid, Venemaa Föderatsiooni presidendi Vladimir Putini ja välisministri Sergei Lavrovi väljaütlemisi ning Venemaa mõttekoja Russian International Affairs Council arvamused artikleid. Teadusartikliteks sai valitud teemad, mis puudutavad Venemaa ja Süüria suhteid enne Süüria kriisi ja selle ajal.

Enne Süüria kriisi 2013.aastal kirjutas Roy Allison „Russia and Syria: explaining alignment with a regime in crisis“, et Venemaal on oluline säilitada staatus asendamatu jõuna Lähis-Ida piirkonnas, tarnida relvastust ning võidelda Süüria valitsuse opositsiooni rühmitustega: sunniitide ja salafistidega.

2015.aasta autorite Derek Averre ja Lance Davies artiklis „Russia, humanitarian intervention and the Responsibility to Protect: the case of Syria“ oli kirjas, et Venemaa jaoks on oluline kaitsta Süüria suveräänseid õigusi, vältida laiaulatuslikku kodusõja puhkemist Süüria territooriumil ning kindlustada Bashar al-Assadi valitsuse kontroll. Tänu millele saaks tagada inimõiguste säilimine Süürias. Artikli põhjal tuli välja, et suurriik tunneb endal kohustust kaitsta riiki opositsiooni kuritegelike tegevuste eest.

2016.aasta teadusartiklis „Russia in Chechnya and Syria: Pursuit of Strategic Goals“ võrdles Hanna Notte Venemaad Tšetšeenia ja Süüria sõjas käitumist. Üheks sarnaseks jooneks oli terroristide riiki mitte lubamine. Samuti oli välja toodud, et suurriigi eesmärgiks on tõmmata tähelepanu Ukraina tegevuselt kõrvale.

Emil Aslan Souleimanov, sama aasta artiklis „Mission Accomplished? Russia's Withdrawal from Syria“, oli kirjutatud, kuidas Venemaa soovib võidelda ISIS vastu ning samuti pöörata tähelepanu eemale Ukrainast ning tänu sellele saaks Ida-Euroopa riik alustada läbirääkimisi USAga, seoses sanktsioonide kaotamisega.

Viimases valitud lõputöö teadusartiklis Sir Jeremy Greenstocki „Is This Russia's Moment In The Middle East?“, mis on kirjutatud 2018.aastal. Autori uurimuse kohaselt on Venemaal Süüria kriisis osalemises järgmised põhjused: säilitada Bashar al-Assadi režiim, võidelda Islamiriigi vastu ja vähendada islamistide

domineerimist Süürias ning demonstreerida Lähis-Ida piirkonnas oma asendamatut jõudu.

2. Artiklite analüüs

Artiklite analüüs algas uurimisega, kui palju artikleid saab analüüsida iga meediakanali kohta. Süüria kriisi alguse kohta oli palju rohkem väljaantud, kui 2017 – 2018.aastast.

Bakalaureusetöös uuritud allikad olid jagatud kolme rühma: Venemaa ametlik mõttekoda, milleks oli valitud Russian International Affairs Council (RIAC), Venemaa interneti väljaanded: Lenta.ru ja Ria.ru ning teadusartiklid. Teadusartiklid olid leitud andmebaasidest ja raamatukogudest.

Russian International Affairs Council ehk vene keeles *Росси́йский сове́т по междунаро́дным дела́м*, oli asutatud 2011.aastal tolleaegse Venemaa Föderatsiooni presidendi Dmitri Medvedevi käskkirjaga, eesmärgiga edendada Venemaa pehmet jõudu. See on mõttekoda, mis tegutseb iseseisva, kuid valitsuse lähedal ning see on riiklikult finantseeritud väljaanne, mille eesmärk on hõlbustada kommunikatsiooni vahetamist valitsuse, ekspertide, ärimeeste ja kodanike vahel (Rosbalt, 2011).

Massimeedia väljaanneteks oli valitud internetileheküljed Lenta.ru ja Ria Novosti. Lenta. Ru on üks juhtivamaid Venemaa e-ajalehti, mis on asutatud 1999.aastal. Seda peetakse üheks kõige populaarsemaks vene keelseks leheküljeks, mida külastab üle 600 000 külastaja päevas (Fairobserver, 2018). Ria Novosti on ka Venemaa riiklik uudisteagentuur, kellel on üle 80ne büroo üle maailma. Algne nimi oli Rossiya Segodnya, mis oli asutatud 1941.aastal, kuid 2014.aastast eksisteerib ta RIA Novosti all.

2.1 Süüria kriis 2015.aastal

2.1.1 Venemaa massimeedia artiklite ülevaade

Autor analüüsis massimeedia nimistust Lenta.ru-st ja Ria Novostist teemasid, mis puudutavad Venemaa Föderatsiooni välispoliitilisi eesmäärke 2015.aasta Süüria kriisi suhtes. 2015.aastal iseloomustati Venemaa suhet Süüriaga heaks, sest Lähis-Ida riik oli juba Nõukogude liidu ajast Venemaa mõju all. Venemaa jaoks oli oluline, et temal oleks selles piirkonnas mõjuvõim ning Süürias olukord stabiliseeruks pärast 2013.aasta keemiarünnakut. (Melnikova, 2015). 2015.augusti alguses kohtus Venemaa välisminister Sergei Lavrov Süüria endise opositsiooniliidriga Ahmad Moaz Al-Khatib Al-Hasaniga, mis pani ajakirjanikud küsima, et kas Venemaa on vahetanud poolt. Lavrov teatas, et Moskva töötab Süüria kriisi suhtes kõikide osapooltega ning Venemaa eesmärk on ikka sama, et Süüria kriis tuleb ära lahendada (Ria Novosti, 2015). Samast kuust alates hakkasid vene väed sisenema Süüriasse, mille ajendiks sai varasemalt 2015. aastal Süüria president Bashar al-Assadiga varasem pöördumine Moskva poole palvega, et Venemaa aitaks sõjaliselt ning 30. septembril 2015 sai president Vladimir Putin Venemaa Föderatsiooni nõukogult loa sõjaliselt sekkuda ja toetada Süüriat (Lenta.ru, 2015). President põhjendas seda otsust sellega, et Venemaa on alati võidelnud terrorismiga ning tuleb toetada neid riike, kes sellega võitlevad. Lisaks Süürias kardeti humanitaarprobleemide süvenemist ning katastroofi vältimiseks, peab Venemaa seda olukorda päästma (Tšernov, 2015).

Samal aastal 21.oktoobril kohtus Vladimir Putin Bashar al-Assadiga, kellele ta selgitas, millised huvid on Venemaal Süürias. Putini arvates häirib Venemaad kõige rohkem fakt, et terroristid, keda peaks olema 4000 ringis, pärinevad endisest Nõukogude Liidust, ning Islamiriigis võitlemise tõttu, ei ole nad kindlasti teretunud vene territooriumil. Samuti mainis, et Süüria riigis peaks tekkima vaherahu nii erinevate etniliste kui ka religioossete gruppide vahel ja võitma peaks

Süüria rahvas. Sellest tulenevalt, Putin lubas, et Venemaa on valmis toetama poliitilist protsessi ning võitlema terroristidega (Lenta.ru 2015).

22.oktoobril Vladimir Putin märkis oma kõnes, et Venemaa eesmärk on võidelda terrorismiga, võita seda ning aidata Süüria presidendil al-Assadil võita terrorismi ja stabiliseerida poliitiline olukord riigis. Tema arvates on Venemaa kohalolek ainuke võimalus, kuidas Süüria saaks oma kriisi lahendamiseks, edasi minna. Mitmeid meediaallikaid huvitas ka vene sõjaväelaste kohalolu kriisi keskmes, mida Putin kommenteeris, et nende eesmärgiks on kaitsta venelaste huvisid ning rünnata neid kurjategijaid, kes on saanud terroriorganisatsioonidelt väljaõppe ning seetõttu on nad julgeolekuohuks vene riigile (Lenta.ru, 2015).

Massimeedias peeti Venemaa huviks ka Süüria jätkamist suveräänse riigina. Iseseisva riigi kadumine muutuks, ajakirjaniku arvates, Süüria piirkonnast mugavaks paigaks terroristidele ja muudele äärmusrühmitustele, mis oleks ohtlik kogu maailmale (Kobzev, 2015). Üheks vähesteks põhjusteks meedias toodi välja Venemaa sõjaline pool, kus 2015.aasta detsembris kommenteeris Vladimir Putin televisioonis, et kuigi hetkel ei ole vajadust luua Süüriasse püsivat sõjaväebaasi, siis tulevikus mõtleb ta selle peale (Lenta.ru, 2015).

2.1.2 Venemaa mõttekoja artiklite ülevaade

On teada, et Venemaa sõjaväe tegevused Süürias on Moskva poliitika poolt juhitud. Valitud artiklites oli tulnud välja eesmärk, et alguses on Venemaal huvi luua ühine liit naaberriikidega, nt Türgi ja Iraaniga, siis võidelda terrorismi vastu ning hiljem hakata lahendama regionaalseid probleeme selles piirkonnas. Russian International Affairs Councili uuritud artiklite seas Venemaa süüdistas Süüria kriisi süvenemisel USA-d ja tema liitlasi, kes toetasid Bashar al-Assadi vastaseid liitlasi. Tänu sellele toetusele, tekkisid mitmed radikaalsed ühendused, mis ei ohustanud ainult Araabia riike, kuid olid ka ohuks Euroopale ja Ameerika Ühendriikidele. RIACi artikli sõnul Venemaa kaitseb Süürias mitte al-Assadi režiimi, vaid rahvusvahelist korda, mis tugineb rahvusvahelisele õigusele ning kui

korda ei oleks, valitseks maailmas kaos, kus domineeriks vaid jõud (Torkunov, 2015). Sellele mõttele tuginedes, Venemaa vastaski Süüria presidendi palvele ning lisas, et tema jälgib rahvusvahelist õigust, erinevalt USAst. Samuti ka Venemaa finantseeritavas meedia väljaandes mainiti, et Süürias taheti vältida humanitaarkatastroofi ning hakati ründama terroristide poolt okupeeritud alasid, mis said ka lõppkokkuvõttes vabastatud. Lisaks sellele Venemaa välisminister Sergei Lavrov ütles, et ainult solidaarne tegevus viib keerulise olukorra progresseerumiseni (Torkunov, 2015).

Meediaväljaandes Global Affairs, kelle alla kuulub RIAC, ei jäänud mainimata, et Venemaa kasutab õhurakette ja ründab koos Süüria ja Iraaniga terroristide sihtmärke. Pärast seda kui õhurünnakud oleksid tehtud, vene sõjaväelased tulevad toetama Süüria maaväge, kuid aktiivselt seal ei osale. Autor Alistar Kruk kirjutab, et Süürias luuakse uus sõjaline koalitsioon: Venemaa, Iraan, Süüria ja Iraak, mis oleks iseseisev NATO-st. (Kruk, 2015). RIACi artiklis avaldati Boriss Dolgovi arvamus, miks Venemaa sekkus Süüria kriisi. 2015.aasta seisuga osales Süüria valitsuse vastu palju valitsusevastaseid grupe, umbes 70 tuhat inimest, kelles kümned tuhanded on välismaalased ja neist omakorda on enamik ISIS-e ridades. Selle ridades olevat olnud üle 80ne erineva rahvuse, kaasa arvatud ka venelasi. Kuna kogu sõda ja ISIS-e laienemine ei toimu ainult Süüria territooriumil, vaid liigub ka väljapoole, siis paljud ekstremistid pöörduvad tagasi oma kodumaadele, kus nad püüavad luua oma kaasmõtlejatega oma kalifaati. Uuringute järgi umbes 2 400 Islamiriigi liiget on vene rahvusest, kellest mõned on jõudnud tagasi ebaseaduslikult Venemaale ja avaldavad potentsiaalset ohtu Venemaa julgeolekule (Dolgov, Mohmud, 2015).

2.1.3 Teaduslik kirjanduse ülevaade

Venemaa motiivid Süüria kodusõtta sisenemisel, lääne teadusliku kirjanduse arvamusel, on mitmeid. Viimase kahekümne aasta jooksul on Venemaa jõuliselt tunginud maailma tippriikide hulka, seda nii diplomaatiliste kui ka sõjaliste vahenditega. Sõjatehnika abil on mõjuvõim laienenud Ukrainas ja nüüd ka

Süürias, diplomaatilisi oskusi näidati näiteks Iraani tuumaleppe sõlmimisel. Derek Avere ja Lance Daviese artikkel (2015) „Russia, humanitarian intervention and the Responsibility to Protect: the case of Syria“ on kirjutatud, et juba 2013.aastal oli Venemaal oli huvi kaitsta Süüria suveräänseid õiguseid maailmamastaabis. Autorite arvates on suurriigil huvi ka kindlustada Bashar al-Assadi valitsuse kontroll ning võidelda, Venemaa sõnul, opositsiooni kuritegeliku tegevuse vastu, et vältida laiaulatusliku kodusõja puhkemist. Samuti on Venemaa suureks huviks tagada inimõiguste olemasolu Süürias (Avere & Davies, 2015, 13-15).

Lääne teaduslikus kirjanduses, Venemaa sekkumist 2015.aasta septembris üheks põhjuseks peeti soovi säilitada Bashar al-Assadi režiim, mis oli tema isa Hafezi poolt edasi antud ning mis pani aluse aastakümneid tagasi loodud Venemaa mereväebaasile Tartuses ning õhuväebaasi Latakia linna lähedal. Nende kahe piirkonna kaotamine oleks Venemaa jaoks olnud tugev löök, kui oleks need kaotatud lääneriikidele. Teiseks põhjuseks peetakse kartust, et terroriorganisatsioonid ISIS ja Al-Qaeda oleksid hakanud domineerima Süüria valitsuse opositsioonis ja see oleks viinud Venemaa võimu kaotamise Lähis-Ida piirkonnas. Kolmandaks põhjuseks on Ameerika Ühendriikidele vastandumine, kus saaks näidata Barack Obama administratsioonile, et Venemaa saab olla kindel liige selles regioonis ning see tõstaks tema arvamust Ameerika Ühendriikide silmis. Süüriasse agressiivset sisenemist põhjendatakse ka Ukraina sündmuste tõttu tehtud Minski lepingu rakendamise raskustest (Greenstock, 2015, 423). Venemaa jaoks on oluline pöörata tähelepanu endast kaugemale ning jätta Ukraina kriis rahunema. Sergei Lavrov on öelnud, et venelased eelistavad võidelda terroristidega kui fašistidega, nendeks nimetavad venelased ukraina huvide eest võitlejaid.

Kindlasti on Süüria kriisis osalemine olnud Venemaa huvi pikemas plaanis, näiteks Bashar al-Assadi toetuse säilitamisel, kindlustaks ta Venemaa majanduslikud ja turvalisuse huvid selles piirkonnas.

Üheks eesmärgiks peetakse Venemaa rünnakut Süürias, et alguses toetab ta al-Assadi, siis Venemaal tekib konflikt Ameerika Ühendriikidega ning sooviga, et kahe suurriigi vaheline konflikt laabuks, otsustatakse Bashar al-Assadi reeta. Selle

tulemusel Venemaa viib Süüriast väed välja ning USA leevendab Venemaa vastaseid sanktsioone (Notte, 2016, 66).

2.1.4 Järeldus Venemaa huvide kohta 2015.aasta kohta

Valitud artiklite analüüsi järeldusel erinesid Venemaa huvid mõttekoja, massimeedia- ja teadusartiklitega. Massimeedia analüüsis selgus, et Venemaa eesmärkideks enne Süüria kriisi ja 2015.aasta lõpuks oli toetada Bashar al-Assadi poliitilise korra stabiliseerimisel ja Süüria riigi jätkumises. Samas mõttekoja analüüsist selgus, et Venemaa eesmärgiks ei ole kaitsta al-Assadi vaid luua ühisliit Süüria naaberriikidega ning kaitsta rahvusvahelist korda. Teadusartiklite analüüsist selgus, et Venemaa eesmärk on kaitsta Bassar al-Assadi režiimi, tänu millele kindlustada kaks Süürias asuvat sõjaväebaasi. Lisaks on andmebaasidest saadud allikate alusel Venemaa huvideks Süüria kriisis mitukümmend aastat kestnud vastandumise jätkamine Ameerika Ühendriikidele ning Ukraina kriisi vältimine.

2.2 Süüria kriis 2018.aastal

2.2.1 Venemaa massimeedia artiklite ülevaade

Venemaa eesmärgid massimeedia Süürias suhtes ei ole kolme aastaga muutunud, eesmärkideks on säilinud Islamiriigi hävitamine ja Süüria kui riigi olukorra stabiliseerimine. Samuti on artiklites toodud välja probleem, et noori inimesi värvatakse äärmusrühmitusse ISIS. Selle tõttu venelased jätkavad sõda terroristidega ning püüavad blokeerida kurjategijate tungimist teistesse riikidesse. Samuti on eesmärgiks vähendada uute inimeste värbamist ISISse ridadesse, et ükskord kaoks see liit ära (Lenta.ru, 2018).

2017.aasta 6.detsembril Venemaa teatas, et kõik vene väed on Süüriast välja viidud ja riik on vabastatud Islamiriigist. Lisaks Putin ütles, et Süüriasse jäävad

alaliselt kaks vene sõjaväe baasi Tartuses ja Hmeimenis. Süürias samuti jätkab tööd Venemaa poolt finantseeritud keskus, mille eesmärk lepitada vaenulikke rahvaid (Lenta.ru, 2017).

Kuigi Putin käskis 2017.aasta lõpus sõjaväe välja viia, siis juba 2018.aasta veebruaris toodi Hmeimi lennuväe baasi neli uut hävitajat. Lisaks Venemaa jätkas Damaskuse lähedale Süüria valitsusvägede toetamist (Lenta.ru, 2018).

2018.aasta märtsis toimusid Venemaa Föderatsiooni presidendivalimised, kus kandideeris juba 2012. aastal valitud president Vladimir Putin. Oma presidendikõnes pidas Süüriat ka meeles, kus kiitis Süürias head edu ja kõik see tänu uuele sõjatehnikale (Sarkisov, 2018).

Mitte ainult ei võta sõna Süüria teemal president ega välisminister, ka Venemaa Riigiduumaa saadik ütles, et suurriigi eesmärk Süürias ei ole Valitsuse kaitsmine, vaid Venemaa tegeleb seal üleüldise Lähis-Ida piirkonna kaitsmisega. Riigiduumaa saadik lisas, et venelaste eesmärk on kaitsta nii enda kui ka Euroopa ja Ameerika Ühendriikide huve ning kui Föderatsioon ei oleks otsustanud Süüriat abistama, oleks viimasest saanud täielik terroririik (Ria.ru, 2018).

Lõputöö kirjutamise viimaseks uudiseks 14. aprillil 2018.aastal toimunud USA, Suurbritannia ja Prantsusmaa rünnak Süüria objektidele, kus olevat olnud Süüria keemiarelva tootmine. Vladimir Putin reageeris sellele, et toimunud sündmus oli agressiooni akt suveräänse riigi vastu (Lenta.ru, 2018). Lavrovi sõnul oli see provokatsioon. Venemaa on valmis üle vaatama kõik variandid, et tugevdada Süüria kaitsevõimet, siinhulgas paigaldada maa-õhk tüüpi rakett S-300 (Lenta.ru, 2018).

2.2.2 Venemaa mõttekoja artiklite ülevaade

Russian International Affairs Council-i artiklis „Заглядывая на пять лет вперед. Каковы основные цели российской внешней политики“ toob autor välja, et Venemaa sihiks on USA tunnustamine, et viimane on võrdne Venemaaga ja see on Ameerika Ühendriikide jaoks uue maailmakorra loomise väljakutse ning

paratamatus. Moskva hävitas ameerikaliku rahvusvahelise sõjajõudude kasutamise ning tänu sellele jõudis Venemaa tagasi regiooni, mille jättis unarusse pärast NSVL lõppu (Trenin, 2018). Sellest tuleneva mõtlemisega, 2018.aasta Venemaa eesmärgiks Süüria kriisis osalemises, on see, et lääneriigid, sh Ameerika Ühendriigid on kohustatud tunnistama Venemaa julgeolekuhuvisid ja nii nagu ütleb Moskva, mitte Washington ja lisaks sellele tuleb lääneriikidel arvestada Venemaaga, kui suure võimuga riigiga maailma areenil, kes soovib saavutada kõrget kohta maailmas (Trenin, 2018). Venemaad toetab selles ka loodud liitlaslepingud Türgi ja Iraaniga, kelle kõigi eesmärgiks on säilitada Süüria iseseisvus (Svešnikova, 2017).

Süüria kriis on jaganud maailma pooleks, milleks viimaseks, lõputöö kirjutamise ajavahemikus, sündmuseks sai 7.aprillil toimunud keemiarünnak, mis USA arvates oli lastud Süüria valitsuse poolt, aga Venemaa ning Süüria arvates on see info väär ning USA eesmärk on rohkem destabiliseerida olukord Lähis-Idas. See sündmus jagas suurriigid kaheks: ühed toetasid USA, kes ründas vastu keemiarelvade tegemise piirkondi, teised Venemaad, kelle arvates ei olnud tõestatud, et Süüria valitsus ise lasi keemiarelva, sest Lähis-Ida riik olevat juba kõik keemia relvad aastaid hävitanud. Sellest tulenevalt viis see sündmus veel rohkem Ameerika Ühendriikide ja Venemaa vastandumisele ja Süüriast on saanud territoorium, kus kaks suurriiki püüavad omavahelisi suhteid lahendada ning Süüria kodusõjast saab lihtsalt varjusõda (Usteeva, 2018).

2018.aasta märtsis toimunud foorumil „Россия – страна возможностей“ (*eesti keeles Venemaa – võimaluste riik*) ütles oma kõnes Sergei Lavrov, et Venemaa jätkab Süüria kriisis osalemist, kuni lahendatakse humanitaarprobleem ning terroristidest saadakse võitu (Lavrov, 2018). Paar nädalat hiljem toimunud Madalmaade konverentsil kommenteeris Sergei Lavrov Süüria linnas Dūmās toimunud keemiarünnaku tagajärjel USA võimalikku tahet vastu rünnata. Tema arvates ei tasu sellega kiirustada kuni Keemiarelvade keelustamise organisatsioon pole uuringu tulemusi avalikustanud. Lisaks välisministri sõnul keemiarünnak oli lavastatud ühe riigi eriüksuse poolt, kes viib juba pikemat aega läbi russofoobia kampaaniat (Lavrov, 2018).

2.2.3 Teadusliku kirjanduse ülevaade

Teaduskirjanduses on samuti näha, et Venemaa soovib Süüria kriisis jätkata osalemist. Näiteks Charles.J. Sullivan kirjutab, et Venemaa teab, mida ta soovib Süürias saavutada ning tal on olemas eesmärk, kuidas selleni jõuda. Tema arvates Süüria mitte kunagi ei taastu sellisena nagu oli see varem. Aga Assadil on võimalus võim säilitada, kui ta ka edaspidi allub Moskvast tulnud otsustele. Samuti mainis ta, et kuigi praegu Venemaa võitleb vägivalla ja rünnakute vastu, siis suurt paranemismärki ei ole oodata lähiaastatel. Samas on Venemaa võitnud Süüria valitsuse toetuse ning tema osalemine võib jätkuda veel mitu aastat (Sullivan, 2018, 52).

Tatev M.Antonyani poolt kirjutatud 2018.aasta kirjutatud artiklis „Russia and Iran in the Syrian Crisis: Similar Aspirations, Different Approaches“ on Venemaa eesmärgiks näidata lääne maailmale, eriti USA-le, oma võimekust suunata suurt jõudu ja edukalt kaitsta oma geopoliitilisi huve. Lisaks Bashar al-Assadi võimu säilitamisele, üks peamistest eesmärkidest on Venemaal kohalolu tagamine Süürias, et kontrollida Euroopa nafta maardlate üle. Autori arvates, et kui ükskord Süüria kodusõda lõppeb, siis Venemaal tõuseb lootus ja saab võimaluse teiste suurte naftatootjatega koostööd luua selles piirkonnas. Antonyani artiklist loeb välja, et Venemaal on neli peamist põhjust osaleda edaspidi ka Süüria kriisis, põhjusteks on juba eelnevalt mainitud: Suveräänsuse säilitamine, kurjategijate takistamine ja mittelubamine kodumaale tulla, geopoliitiline ja jõu demonstratiivne näitamine ning Ukraina teema vältimine (Antonyan, 2018, 228-230).

Ralph Shieldi avaldatud artiklis „Russian Airpower’s Success in Syria: Assessing Evolution in Kinetic Counterinsurgency“ väljendub, et Venemaa jätkuvaks huviks osaleda Süüria kriisis, on tõsta oma sõjalist võimekust. Näiteks edusamme on täheldatud Süüria õhuväe tehnoloogia laiendamises. Samuti on arendatud luurevahendeid ning taktikalisi juhtimisvõrke. Majanduslikult nähakse võimalust

arendada oma relvatööstust ning see, kuidas vene õhuväed hangivad kogemusi ja teadmisi Süüria sõja konfliktides. Tänu sellele saavad nad arendada oma tehnikat ja oskusi ka järgmistes olukordades, seda tõestab ka sõjas aktiivselt eriväelaste osavõtt, sest nende olemasolu näitab, kui lähedalt vaenlase taktikat uuritakse ning õpitakse ja kui suure tõsidusega asja juures ollakse (Shield, 2018).

2.2.4 Järeldus Venemaa huvide kohta 2018.aastal

2018.aasta valitud artiklite analüüsi järeldusel erinesid Venemaa huvid mõttekoja, massimeedia- ja teadusartiklite vahel. Massimeedia analüüsis selgus, et suurimaks eesmärgiks on võita Islamiriiki ja tugevdada Süüria kaitsevõimet. Selle saavutamiseks peab tooma rohkem sõjaväetehnikat kohapeale. Venemaa põhjendab seda sellega, et lääneriigid ei tee koostööd ning nad provotseerivad Süüriat.

Venemaa mõttekoja artiklite analüüsist selgub, et USA peaks aktsepteerima Venemaa jõudu ja kohalolekut, sest viimane on sõlminud Iraani ja Türgiga liitlaslepingu, kelle kõigi eesmärk on tuua piirkonda rahu. Mõttekoja ja massimeedia artiklid sarnanesid selle poolest, et mõlema arvates ei olnud 14.aprillil toimunud Keemia rünnak Bashar al-Assadi poolt korraldatud. Mõttekoda põhjendas seda sellega, et keemiarelvad on Süüria pidanud ammu hävitama ning massimeedia artiklitest võis lugeda, et süüdi on lääneriigid. Mõlemad allikad ei kiitnud heaks ka lääneriikide vasturünnakut, mis tehti pärast 14.aprillil.

Teadusartiklitest sai teada, et Venemaa huviks Süürias on naftamaardlate olemasolu, mida ta sooviks endale saada. Samuti on tema jaoks oluline ka sõjaväe tehnika arendamine.

Kõik kolm erinevat kasutatud allikat jõuavad järeldusele, et Venemaa jääb veel pikemaks ajaks Süüriasse, sest teadusliku kirjanduse analüüsist selgus, et tal on eesmärgiks tõsta sõjaline võimekus, mõttekoda põhjendab seda jäämist Süüria riigi kaitsmisega ning massimeedia räägib terroristide võitlusest ja venemaa kaitseb nii enda kui ka euroopa väärtusi.

Kokkuvõte

Bakalaureusetöö eesmärk oli välja selgitada kuidas muutusid Venemaa eesmärgid vene massimeedias, Venemaa riigi poolt finantseeritavas meedia väljaandes ja teaduslikus kirjanduses. Selleks valiti välja kaks massimeedia väljaannet: Lenta.ru ja Ria Novosti, Venemaa poolt finantseeritud mõttekoja väljaande Russian International Affairs Council ja teaduskirjanduse, mis olid leitud teaduslikest andmebaasidest, mis kajastasid nii Süüria konflikti.

Süüria sõda on rahvusvahelistes suhetes olnud juba 21.sajandi teise kümnendi algusest kõrge tähelepanu all. See on mõjutanud nii tema naaberriikide kui ka suurriikide rahvusvahelisi suhteid, mis on kohustanud paljudel riikidel valima kas lääneliku, eesotsas Ameerika Ühendriikide või siis Venemaa Föderatsiooni poole.

Bakalaureusetööst selgub, et kahe ja poole aasta jooksul meedias kajastatud teemade sisu ei olnud muutunud. Kriitilisest diskursusest selgub, et Venemaa rahvale suunatud meedia ja teaduslike artiklite erinevus on väga suur. Venemaa identifitseerib end demokraatliku, rahvusvahelise õiguse suure järgija ja rahu sooviva maailma suurriigina ning näeb ennast Süüria konfliktis lepitaja rollis, kelle eesmärgiks on võidelda terrorismiga ja vältida humanitaarprobleemi süvenemist. Teaduslike artiklite analüüsis nähakse Venemaad rohkem oma huvidele orienteeritud, siinhulgas nii majanduslikud kui ka poliitilised eesmärgid.

Majanduslikeks huvideks on eelkõige nafta tootmise ning sõjatehnika areng. Sõjalise võimekuse olulisus maailmas, on Venemaale olnud oluline juba II maailmasõja aegadest. Süüria kriis on suurriigile väga hea võimalus näidata ja katsetada oma sõjatehnikat ning samuti ka uurida ning arendada ka edaspidi. Samuti Süüria kriisis osalemine annab võimaluse venelastel võrrelda oma sõjatehnikat lääneriikidega.

Venemaa osalemine Süüria kodusõjas iseloomustab ka usuline aspekt. Nimelt kriisi valitsuse vastased on Islamiriigi sõdalased, kelle ridades on mitmeid tuhandeid vene kodanikke. Venemaa meedia põhjendab kriisis osalemist sellega, et kui ta ei osale,

siis terroristid on ohuks kogu Venemaa identiteedile ning Süürias ennekõike võitlevad nad oma kodanike vastu. Samuti Venemaa peab ennast Süüria kodusõjas lepitaja rollis, seda nii luues organisatsiooni, kelle eesmärk on erinevaid pooli nõustada, kui ka sõnavõtte arvesse võttes. Nii Putin kui ka Lavrov on maininud, et Venemaa on Süürias nii enda kui ka läänelike ideede eest ning ilma temata oleks Süüriast saanud terrorismiriik. Artiklite analüüsist loeb välja, et kui Assad jääb Moskvale otsustele truuks, siis ta oma võimu ei kaota. Sellest tulenevalt võib arvata, et Venemaa ja Süüria on üksteisele kasulikud.

Töö tulemusena selgus, et Süüria kriis on autori arvates pigem varjusõda, mida suuriigid kasutavad oma eesmärkide saavutamiseks ära. Nii Ameerika Ühendriigid kui ka Venemaa soovivad tänu sellele kriisile üksteisele vastanduda ja viia läbi oma poliitikat selles piirkonnas. Seda ilmestab nii Vene meedia kui ka teadusartiklite analüüs. Venemaa kartus terroristide pärast ning ka Süüria asukoht, lähiajalugu ja maavaralised väärtused on suurteks teguriteks, mille tõttu Venemaa ei lahku sealt veel niipea.

CHANGE OF RUSSIAN INTERESTS DURING SYRIAN CRISIS

Karin Raudla

Summary

The main aim of this thesis was to look out how Russia's goals have changed in Russian massmedia, National media and academical media. For that was chosen, two massmedia editions: Lenta.ru and Ria Novosti, National media – Russian International Affairs Council and Academic media that was found from academic database, that reflected Syrian conflict.

Syrian War has been under higher attention from the 2nd decade of the 21st century. It has influenced it's neighbourhood countries and in addition to that even international relationships of great nations. It has made many nations to choose between the western side with US or the side of Russian Federation.

Thesis reveals that during almost two and a half years the reflected topics haven't changed in media. Critical discourse reveals that the difference between media aimed to Russian population differs greatly from the academic media. Russian Federation identifies itself as democratic, peace demanding and the great observer of international rights. In Syrian conflict Russian Federations sees itself as a moderator whose aim is to fight against terrorism and to avoid the worsening of humanitarian problems. In Academic media Russian is seen more likely to be oriented on its own interest amongst them political and economical interests.

Economic interest are mainly oil industries and the development of military equipment. The military capability has been important for Russian Federation since The Second World War. The Syrian Crisis is a great opportunity for every great nation to show and try out new military equipment. In addition Syrian Crisis gives Russian Federation an opportunity to compare it's equipment with western countries.

Russian participation in the Syrain Civil War is also affected by religious aspects as most of the opposition of the government are Islamic warriors amongst who are thousands of russian citizens. Russia explains participation with the statement that

if they don't participate terrorist will be threat to whole identity of Russian Federation and before anything else in Syria they fight against their own citizens. From the analysis of articles reads out that if Assad stays loyal to Moscow he won't lose his control. Taken this to consideration Russia and Syria are valuable to each other.

During the thesis author was brought to opinion that the Syrian crisis is more likely a shadow war between great nations to accomplish their own goals. US and Russian Federation both want to contrast each other and carry out it's own politics in the region. Evidence for that is the analysis of Russian media and Academic articles. Fear of terrorist, Syrian location, resources and history are main reasons why Russia probably won't withdraw from Syrian conflict in the nearest history.

Kasutatud kirjandus

1. Aasaru, Heikki. 2014. „Ukraina, Gruusia ja Moldova allkirjastasid assotsieerumislepingud EL-iga”. ERR. 27. juuni, <http://uudised.err.ee/v/valismaa/6f20d910-2b98-4997-b2bace49b8eb4af6> (külastatud 19.mai, 2018)
2. Averre, Derek., Davies Lance. 2015. „Russia, humanitarian intervention and the Responsibility to Protect: the case of Syria.“ *International Affairs*. (91) 4: 813-834. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/1468-2346.12343> (külastatud 20.mai, 2018)
3. Allison, Roy. 2013. „Russia and Syria: explaining alignment with a regime in crisis.“ *International Affairs*. (89) 4: 795-823. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/1468-2346.12046> (külastatud 20.mai, 2018)
4. Antonyan, Tatev M. 2018. „Russia and Iran in the Syrian Crisis: Similar Aspirations, Different Approaches“ *Israel Journal of Foreign Affairs* (11) 3: 337-348. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23739770.2017.1442407> (külastatud 20.mai, 2018)
5. Center for Strategic & International Studies. 2014. „The Ukraine Crisis Timeline: Final Referendum Results: 97% Favor Russia”. 17. märts. <http://csis.org/ukraine/crimea.htm#29> (külastatud 17.mai, 2018)
6. Diskursusanalüüs. <http://samm.ut.ee/diskursusanalyys>
7. Fairoserver.com. <https://www.fairoserver.com/author/Lenta.ru/> (külastatud 20.mai, 2018)
8. Forsberg, Tuomas. 2014. „Status conflicts between Russia and the West: Perceptions and emotional biases.“ *Communist and Post-Communist Studies*. (47) 3-4: 323-331. <https://www-sciencedirect-com.ezproxy.utlib.ut.ee/science/article/pii/S0967067X14000646> (külastatud 20.mai, 2018)

9. Greenstock, Jeremy Sir. 2017. „Is this Russia’s moment in the Middle East?“ *Asian Affairs*. (48) 3: 419-427.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03068374.2017.1362874>
(külastatud 20.mai, 2018)
10. Hallin, Daniel C; Mancini Paolo. 2007. „Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics.“ *Political Communication* (24) 3: 329-331
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10584600701471708>
(külastatud 18.mai, 2018)
11. Lenta.ru. „Путин отреагировал на удар американцев по Сирии“
<https://lenta.ru/news/2018/04/14/putinsyria/> (külastatud 16.mai, 2018)
12. Lenta.ru. „Лавров рассказал о планах России отправить в Сирию комплексы С-300“ <https://lenta.ru/news/2018/04/16/s300/> (külastatud 11.mai, 2018)
13. Lenta.ru. „Путин на встрече с Асадом рассказал об интересах России в Сирии.“ <https://lenta.ru/news/2015/10/21/putin/> (külastatud 19.mai, 2018)
14. Lenta.ru. „Путин обозначил цели российской операции в Сирии.“
<https://lenta.ru/news/2015/10/11/bigbrotheriswatching/> (külastatud 19.mai, 2018)
15. Lenta.ru. „Минюст Сирии и российские следователи договорились об охоте на террористов“ <https://lenta.ru/news/2018/03/15/sar/> (külastatud 17.mai, 2018)
16. Lenta.ru „Путин рассказал о будущем российских войск в Сирии“
https://lenta.ru/news/2017/12/11/base_syria/ (külastatud 18.mai, 2018)
17. Lenta.ru „Россия усилила авиагруппировку в Сирии 224“
<https://lenta.ru/news/2018/02/21/avia/> (külastatud 11.mai, 2018)
18. Lenta.ru. „Путин назвал цель США в Сирии“
<https://lenta.ru/news/2015/10/22/ussyria/> (külastatud 12.mai, 2018)
19. Lenta.ru. „Путин прокомментировал возможность создания в Сирии постоянной военной базы“ <https://lenta.ru/news/2015/12/17/allyourbase/>
(külastatud 18.mai, 2018)
20. McQuail, Denis. 2003. Massikommunikatsiooni teooria, Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus

21. Mohhammad, Ibrahim. 2014 „Военно-политические отношения России и Сирии глазами зарубежных СМИ“ *Вестник МГОУ. Серия «История и политические науки»* (4) 74-79. <http://www.vestnik-mgou.ru/Articles/Doc/7746> (külastatud 15.mai 2018)
22. Notte, Hanna. 2016. „Russia in Chechnya and Syria: Pursuit of Strategic Goals.“ *Middle East Policy*. (23) 1: 59-74. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/mepo.12174> (külastatud 20.mai, 2018)
23. Oliphant, Roland; Freeman, Colin. 2013. „Ukraine sees biggest antigovernment protests since Orange Revolution”, *The Telegraph*, 01.detsember, <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/ukraine/10487001/Ukraine-sees-biggest-anti-government-protests-since-Orange-Revolution.html> (külastatud 17.mai, 2018)
24. RiaNovosti.ru., „В Госдуме напомнили, чем занимается Россия в Сирии“ <https://ria.ru/syria/20180408/1518177088.html> (külastatud 20.mai, 2018)
25. RiaNovosti.ru. „Лавров: позиция России по Сирии не изменилась“ <https://ria.ru/world/20150803/1160844522.html> (külastatud 18.mai, 2018)
26. RIAC. 2013. „Россия и «новые элиты» стран «Арабской весны»: возможности и перспективы взаимодействия.“ *Рабочая тетрадь №V.1-45* <http://russiancouncil.ru/activity/workingpapers/rossiya-i-novye-elity-stran-arabskoy-vesny-vozmozhnosti-i-pe/> (külastatud 19.mai, 2018)
27. RIAC. 2015. „Сирийский конфликт: позиции России и стран ССАГПЗ“ http://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/analytics/siriyskiy-konflikt-pozitsii-rossii-i-stran-ssagpz/?sphrase_id=1191153 (külastatud 19.mai, 2018)
28. RIAC. 2018. „Сдвиг поколения. Конфликт в Сирии: новая прокси-война между Россией и США“ <http://russiancouncil.ru/blogs/generation-shift/konflikt-v-sirii-novaya-proksivoyna-mezhdu-rossiey-i-ssha/> (külastatud 11.mai, 2018)
29. Rosbalt.ru. 2011. „Совет по международным делам приступил к работе.“ <http://www.rosbalt.ru/main/2011/07/20/871034.html> (külastatud 17.mai, 2018)

30. Sakwa, Richard. 2008 „‘New Cold War’ or twenty years’ crisis? Russia and international politics“ *International Affairs* (84) 2: 241-267 (Royal Institute of International Affairs 1944-):
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1468-2346.2008.00702.x?systemMessage=Wiley+Online+Library+will+be+disrupted+3+Mar+from+10-13+GMT+for+monthly+maintenance> (külastatud 20.mai, 2018)
31. Shield, Ralph. 2018. „Russian Airpower’s Success in Syria: Assessing Evolution in Kinetic Counterinsurgency“ *The Journal of Slavic Military Studies* (31) 2: 214-239.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13518046.2018.1451099> (külastatud 20.mai, 2018)
32. Souleimanov, Emil Aslan. 2016. „Mission accomplished? Russia’s Withdrawal from Syria.“ *Middle East Policy*. (23) 2: 108-118.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/mepo.12198> (külastatud 20.mai, 2018)
33. Stent, Angela. 2016. “Putin’s Power Play in Syria.” *Foreign Affairs* 95 (1): 106-113.
34. Sullivan, Charles J. 2018. „SIDESTEPPING A QUAGMIRE: RUSSIA, SYRIA, AND THE LESSONS OF THE SOVIET-AFGHAN WAR“ *Asian Affairs* (49) 1: 48-55.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03068374.2018.1416011> (külastatud 10.mai, 2018)
35. Азизи, Хамидреза; Свешникова, Юлия. „Война интересов за мир в Сирии“ <http://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/analytics/voyna-interesov-za-mir-v-sirii/> (külastatud 19.mai, 2018)
36. Кобзев, Артем А. 2015. «Нет денег — нет террора»
<https://lenta.ru/articles/2015/10/13/satanovskiyonsyria/> (külastatud 18.mai, 2018)
37. Крук, Алистар. 2015. „Цель России в Сирии – стратегическое поражение ИГИЛ и «Аль-Каиды»“ <http://www.globalaffairs.ru/global-processes/Tcel->

- [Rossii-v-Sirii--strategicheskoe-porazhenie-IGIL-i-Al-Kaidy-17784](#) (külastatud 16.mai, 2018)
38. Лавров, Сергей Викторович. 2018. „Выступление на форуме «Россия – страна возможностей»“ http://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/comments/vystuplenie-na-forume-rossiya-strana-vozmozhnostey/?phrase_id=10710744 (külastatud 20.mai, 2018)
39. Лавров, Сергей Викторович. 2018. „Россия заинтересована в продолжении диалога с Евросоюзом по проблемам в ближневосточном регионе“ <http://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/comments/rossiya-zainteresovana-v-prodolzhenii-dialoga-s-evrosoyuzom-po-problemam-v-blizhnevostochnom-regione/> (külastatud 20.mai, 2018)
40. Мельникова, Анастасия. 2015. „Почему Россия помогает Сирии?“ <https://ria.ru/analytics/20150924/1279620257.html> (külastatud 12.mai, 2018)
41. Саркисов, Дмитрий. 2018. „Нас никто не слушал. Послушайте сейчас“ https://lenta.ru/articles/2018/03/01/putin_message/ (külastatud 16.mai, 2018)
42. Торкунов, Анатолий. 2015. " За что мы воюем в Сирии?“ <http://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/comments/za-chto-my-voyuem-v-sirii/> (külastatud 14.mai, 2018)
43. Тренин, Дмитрий Витальевич. 2018. „Заглядывая на пять лет вперед. Каковы основные цели российской внешней политики“ <http://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/comments/zaglyadyvaya-na-pyat-let-vpered-kakovy-osnovnye-tseli-rossiyskoy-vneshney-politiki/> (külastatud 19.mai, 2018)
44. Чернов, Михаил. „Вежливость для Сирии.“ <https://lenta.ru/articles/2015/09/30/russuriya/> (külastatud 19.mai, 2018)

Mina Karin Raudla

(isikukood: 49308160282)

annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Venemaa huvide muutumine Süüria kriisi vältel,

mille juhendaja on Viacheslav Morozov,

1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
3. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 21.05.2018

(allkiri)